

V Bruseli 24. 7. 2013
COM(2013) 549 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o uplatňovaní smernice 2007/64/ES o platobných službách na vnútornom trhu
a o nariadení 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve**

(Text s významom pre EHP)

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o uplatňovaní smernice 2007/64/ES o platobných službách na vnútornom trhu a o nariadení 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve

(Text s významom pre EHP)

I SMERNICA 2007/64/ES

1. ÚVOD

V tejto správe sa skúma uplatňovanie smernice 2007/64/ES o platobných službách na vnútornom trhu (ďalej len „SPS“) požadované v článku 87. Obdobie posudzované v tejto správe predstavuje obdobie od roku 2009 do roku 2012. V článku 87 sa požaduje správa o viacerých otázkach: rozsah pôsobnosti smernice (najmä pokiaľ ide o nástroje pre platby nízkej hodnoty a elektronické peniaze); platobné transakcie, pri ktorých má prinajmenšom jeden z poskytovateľov platobných služieb sídlo mimo EHP (tzv. one-leg transactions), a transakcie vo všetkých menách; požiadavky na udelenie povolenia a prekážky vstupu na trh; požiadavky na obozretné podnikanie (počiatočný kapitál/vlastné zdroje/zabezpečenie); poskytovanie úveru platobnými inštitúciami; lehota na vykonanie a nevykonanie či chybné vykonanie. Rozsah tejto správy sa však neobmedzuje len na tieto otázky.

Pri skúmaní SPS sa vychádzalo z dvoch externých štúdií uskutočnených na tento účel. Prvá štúdia, „právna štúdia“, poskytla posúdenie právnej zhody týkajúce sa transpozície SPS v 27 členských štátoch¹. V druhej štúdií, „hospodárskej štúdií“, sa analyzoval hospodársky vplyv SPS a súvisiaceho nariadenia 924/2009 o cezhraničných platbách v eurách vzhľadom na ich pôvodné ciele². Poradné výbory Komisie pre politiku maloobchodných platieb zhromaždili na rovnaký účel informácie od členských štátov a príslušných účastníkov trhu.

V tejto správe sa opisuje transpozícia SPS (oddiel 2); posudzuje uplatňovanie a vplyvy SPS (oddiel 3); identifikujú sa hlavné problémy, ktoré sa objavili pri uplatňovaní SPS (oddiel 4) a vyvodzuje sa viacero záverov (oddiel 5).

2. TRANSPOZÍCIA SMERNICE

SPS nadobudla účinnosť 25. decembra 2007, pričom lehota na jej transpozíciu členskými štátmi do vnútroštátnych právnych predpisov bola stanovená do 1. novembra 2009. Niektoré členské štáty túto lehotu prekročili. Väčšina členských štátov s cieľom vykonávať SPS zaviedla do súboru svojich právnych predpisov nový právny akt³.

Vykonávanie SPS nevedlo k väčším problémom a členské štáty smernicu riadne vykonali⁴. Na zabezpečenie správnej transpozície útvary Komisie počas celej transpozície spolupracovali s členskými štátmi a poskytovali im pomoc.

V právnej štúdií sa však poukázalo na to, že napriek prístupu úplnej harmonizácie⁵ smernice SPS obsahuje osobitné aj abstraktné ustanovenia, ktoré viedli k problémom pri vykonávaní v celej EÚ. Niektoré členské štáty doplnili ustanovenia SPS o dodatočné vnútroštátne pravidlá.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf

² London Economics a Iff v spojení so štúdiou PaySys.

³ Tipik – s. 4.

⁴ Tipik – s. 5.

⁵ Článok 86 ods. 1 SPS.

SPS obsahuje 25 voliteľných ustanovení. Keď sa členský štát rozhodne niektorú možnosť využiť, musí to oznámiť Komisii⁶.

Veľký počet možností členského štátu vyplýva z potreby zohľadniť špecifiká domácich trhov a z rokovacieho procesu, ktorý viedol k prijatiu SPS⁷. Pokiaľ ide o vplyv voliteľných ustanovení, zainteresované strany boli vo všeobecnosti neutrálne. Táto rozmanitosť nevedla používateľov ani poskytovateľov k podaniu žiadosti o jurisdikčnú arbitráž kvôli miestu činnosti⁸.

3. UPLATŇOVANIE A VPLYVY SMERNICE

3.1. Hlava I – Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

3.1.1. Rozsah pôsobnosti

Rozsah pôsobnosti je vymedzený v článku 2. V prílohe pripojenej k SPS sú vymedzené činnosti, na ktoré sa vzťahuje pojem „platobné služby“ a táto príloha obsahuje 7 kategórií platobných služieb. V tomto zozname sa spolu s článkom 3, v ktorom je vymedzený pojem vyňatie z rozsahu pôsobnosti, vymedzujú služby, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti SPS.

V rámci hospodárskej štúdie sa dospelo k záveru, že súčasný zoznam je primeraný. Zainteresované strany tento záver podporujú.

Zo získanej spätnej väzby však vyplynuli v súvislosti s vymedzením pojmov a úplnosťou prílohy aj určité obavy. Vznikal dojem, že niektoré služby by sa mali zahrnúť do zoznamu platobných služieb. Zohľadniť by sa mal aj nový technologický a obchodný rozvoj. Za dôležité sa považovalo aj zaradenie poskytovateľov – tretích strán, ktorí ponúkajú služby iniciovania platieb.

3.1.2. Územný a menový rozsah pôsobnosti

SPS a jej pravidlá týkajúce sa transparentnosti podmienok, požiadaviek na oznamovanie a vykonávania obchodnej činnosti sa podľa článku 2 ods. 1 vzťahujú len na transakcie v rámci EÚ, tzv. „two-leg transactions“.

Trinást členských štátov však vyvinulo iniciatívu na rozšírenie niektorých pravidiel SPS na transakcie, pri ktorých má prinajmenšom jeden z dotknutých poskytovateľov platobných služieb sídlo mimo EHP⁹, na segment prichádzajúcich a odchádzajúcich platobných transakcií v rámci EÚ, a to v prípade 11 členských štátov prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov a v prípade 2 členských štátov povolením zmluvných odchýlok. Rozsah pôsobnosti SPS je obmedzený na platobné služby v menách členských štátov EÚ. Členské štáty, ktoré rozšírili uplatňovanie SPS na platobné transakcie, pri ktorých má prinajmenšom jeden z dotknutých poskytovateľov platobných služieb sídlo mimo EHP, majú tendenciu uplatňovať SPS aj na meny štátov, ktoré nie sú členmi EÚ/EHP.

Tieto odlišné režimy majú vplyv na zainteresované strany a na spotrebiteľov. Spotrebiteľia si navyše jednoducho neuvedomujú, že sa uplatňujú odlišné regulačné režimy¹⁰. Menej než 25 % poskytovateľov používa odlišné systémy a postupy pre platobné transakcie, pri ktorých má prinajmenšom jeden z dotknutých poskytovateľov sídlo mimo EHP platobných služieb, a transakcie, pri ktorých majú obidvaja poskytovatelia platobných služieb sídlo v EÚ¹¹.

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm

⁷ iff, London Economics a PaySys – s. 169.

⁸ iff, London Economics a PaySys – s. 171.

⁹ iff, London Economics a PaySys – s. 136 – 9.

¹⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 141.

¹¹ iff, London Economics a PaySys – s. 148.

3.1.3. Vyňatie z rozsahu pôsobnosti

V článku 3 sa uvádza zoznam platobných transakcií alebo služieb, na ktoré sa nevzťahuje SPS. Toto vyňatie z rozsahu pôsobnosti robí spotrebiteľom problémy pri zisťovaní, do ktorého regulačného rámca ktorá činnosť patrí. Podľa prieskumu, ktorý sa uskutočnil v mene Komisie, 82 % z 24 združení spotrebiteľov v 20 rôznych členských štátoch a 15 príslušných orgánov podporuje zmenu vyňatia z rozsahu pôsobnosti¹². Zainteresované strany požadujú objasnenie alebo zrušenie niektorých výnimiek. Okrem toho poskytovatelia platobných služieb majú tendenciu sami posudzovať, či ich operácie patria do rozsahu pôsobnosti SPS. To môže viesť k obchádzaniu právnych predpisov alebo zaplaveniu príslušných orgánov žiadosťami od poskytovateľov požadujúcich informácie¹³.

3.1.4. Platby nízkej hodnoty a elektronické peniaze

V článku 34 a článku 53 sa stanovujú zásady pre výnimky z príslušných informačných povinností a pravidiel vykonávania obchodnej činnosti v prípade jednoduchých platobných produktov pre transakcie nízkej hodnoty. SPS umožňuje flexibilitu, pretože členské štáty sa môžu rozhodnúť znížiť alebo zdvojnásobiť sumy stanovené v ustanoveniach pre vnútroštátne transakcie a pre predplatené nástroje tieto sumy zvýšiť¹⁴. Mnohé členské štáty sa rozhodli tieto sumy zdvojnásobiť a zvýšili strop pre predplatené nástroje na 500 EUR. Podľa prieskumu, ktorý sa uskutočnil v mene Komisie, len 17 zo 69 úverových inštitúcií uviedlo, že ponúkajú nástroje, na ktoré sa vzťahuje výnimka pre platobné transakcie nízkej hodnoty. Tento jednoduchší právny režim priamo konkuruje iným, ešte jednoduchším režimom stanoveným v SPS (t. j. výnimke pre malé platobné inštitúcie, oslobodeným platobným činnostiam). Hranica, úroveň informačných povinností a obmedzenie práv a povinností v prípade transakcií nízkej hodnoty sa považovali za primerané¹⁵.

3.1.5. Mikropodniky

V článku 30 ods. 2 a článku 51 ods. 3 sa uvádza, že členské štáty môžu stanoviť, že hlavy III a IV sa uplatňujú na mikropodniky. Pojem mikropodnik je v SPS vymedzený pomocou odkazu¹⁶ na odporúčanie Komisie 2003/361/ES o vymedzení pojmov mikropodnikov, malých a stredných podnikov¹⁷.

Čo sa týka uplatňovania hlavy III, túto možnosť využilo 9 členských štátov¹⁸ a 8 členských štátov využilo možnosť, pokiaľ ide o hlavu IV¹⁹. Podľa hospodárskej štúdie by voliteľné ustanovenia mohli byť primerané pre najmenšie mikropodniky, ale nie pre mikropodniky s celkovou súvahou do 2 miliónov EUR a do 10 zamestnancov²⁰.

3.2. Hlava II – Poskytovatelia platobných služieb

3.2.1. Režim povolení na činnosť v zahraničí

V rámci EHP sa počet platobných inštitúcií, ktoré sú držiteľmi povolenia na činnosť v zahraničí („passport“), medzi členskými štátmi značne líši. V niektorých krajinách požiadal

¹² iff, London Economics a PaySys – s. 130 – 1.

¹³ iff, London Economics a PaySys – s. 131.

¹⁴ Článok 34 ods. 2 SPS.

¹⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 152 – 3.

¹⁶ Článok 4 ods. 26 SPS.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>.

¹⁸ Tipik – s. 31.

¹⁹ Tipik – s. 42.

²⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 165.

o takéto povolenie veľký počet platobných inštitúcií; v iných nepožiadali o povolenie na činnosť v zahraničí žiadne platobné inštitúcie²¹.

Pre zainteresované strany je takéto povolenie dôležitým prvkom²². Príslušné orgány majú tendenciu uplatňovať odlišné prístupy. Zavedenie režimu povolení na činnosť v zahraničí je však napriek tomu významnou zmenou a i keď účinky tohto ustanovenia na trh neboli zatiaľ potvrdené, SPS stanovila stabilný rámec pre celoeurópsky rozvoj platobných inštitúcií²³.

3.2.2. Požiadavky na udelenie povolenia

Niektoré členské štáty požiadali o ďalšie informácie a o podrobnejší opis tlačiva žiadosti²⁴, ktoré musia predložiť platobné inštitúcie, aby mohli fungovať.

Je potrebné poznamenať, že v 6 krajinách počet nových platobných inštitúcií vytvorených po roku 2007 predstavuje 50 % alebo viac všetkých platobných inštitúcií, ktoré v súčasnosti existujú²⁵.

3.2.3. Požiadavky na obozretné podnikanie (počiatočný kapitál/vlastné zdroje/zabezpečenie finančných prostriedkov)

V SPS sú stanovené pravidlá pre požiadavky na obozretné podnikanie platobných inštitúcií vrátane požiadaviek na počiatočný kapitál²⁶, vlastné zdroje²⁷ a zabezpečenie finančných prostriedkov²⁸.

3.2.3.1. Požiadavka na počiatočný kapitál

Požadovaný počiatočný kapitál sa pohybuje od 20 000 EUR do 125 000 EUR v závislosti od operácií vykonávaných poskytovateľom.

3.2.3.2. Vlastné zdroje

Možnosť stanovenú v článku 7 ods. 3²⁹, podľa ktorej sa členské štáty môžu rozhodnúť neuplatňovať na výpočet vlastných zdrojov platobných inštitúcií, ktoré podliehajú konsolidovanému dohľadu materskej úverovej inštitúcie, metódy ustanovené v článku 8³⁰, sa rozhodlo uplatniť 12 členských štátov.

Suma vlastných zdrojov môže byť najviac o 20 % vyššia alebo nižšia, než je suma, ktorá vyplýva z vybranej metódy výpočtu³¹. Pre túto možnosť sa nerozhodli len dva členské štáty. Dve krajiny uplatnili len možnosť zvýšiť sumu požiadaviek na vlastné zdroje, zostávajúce členské štáty stanovili 2 možnosti³². Prevažná väčšina regulátorov však túto možnosť nevyužila, aj keď si zachovávajú právomoc túto možnosť využiť³³. Zdá sa, že zainteresované strany (vrátane 16 vnútroštátnych orgánov) vo všeobecnosti súhlasia, že požiadavky na vlastné zdroje sú dostatočne vysoké³⁴.

3.2.3.3. Požiadavky na zabezpečenie finančných prostriedkov

²¹ iff, London Economics a PaySys – s. 175.

²² iff, London Economics a PaySys – s. 180 – 183.

²³ Podľa údajov existujú v 13 členských štátoch – iff, London Economics a PaySys – s. 177.

²⁴ Tipik – s. 10.

²⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 192.

²⁶ Článok 6 SPS.

²⁷ Článok 7 SPS.

²⁸ Článok 9 SPS.

²⁹ Tipik – s. 12.

³⁰ Podľa smernice 2006/48/ES.

³¹ Článok 8 ods. 3 SPS.

³² Tipik – s. 13.

³³ iff, London Economics a PaySys – s. 198.

³⁴ iff, London Economics a PaySys – s. 200.

Čo sa týka zabezpečenia finančných prostriedkov, sú stanovené 2 možnosti: platobné inštitúcie môžu tieto finančné prostriedky uchovávať na samostatnom účte alebo mať uzatvorenú poisťnú zmluvu. Väčšina platobných inštitúcií v EHP sa prikláňa k využívaniu prvej možnosti, pretože ju považujú za prehľadnejšiu, primeranú, nákladovo efektívnu a v súlade s vnútroštátnymi predpismi a zvyklosťami. Požiadavky na zabezpečenie finančných prostriedkov stanovujú vysokú úroveň ochrany používateľov³⁵.

3.2.4. Platobné inštitúcie, ktorým bola udelená výnimka

Fyzické a právnické osoby sa môžu zapísať do registra poskytovateľov³⁶ a využívať miernejšie pravidlá obozretného podnikania podľa článkov 26 a 27. Táto možnosť bola transponovaná v 15 členských štátoch, ale zatiaľ ju využilo len 9 z nich. Doteraz využilo tento jednoduchší režim 2 203 takzvaných malých platobných inštitúcií – alebo platobných inštitúcií, ktorým bola udelená výnimka/registrovaných platobných inštitúcií. Niektorí poskytovatelia by v prípade, ak by ako možnosť nebola ponúknutá výnimka, fungovali mimo regulačného rámca³⁷.

3.2.5. Prístup k platobným systémom

Väčšina členských štátov transponovala článok 28 doslovne³⁸. Skutočnosť, že toto ustanovenie sa nevzťahuje na všetky platobné systémy, vytvára nerovnaké podmienky medzi platobnými inštitúciami a najmä úverovými inštitúciami. Z odpovedí, ktoré Komisia prijala v rámci konzultácií o zelenej knihe s názvom „Smerom k integrovanému európskemu trhu s kartovými, internetovými a mobilnými platbami“³⁹, vyplýva, že platobné inštitúcie sa obávajú vplyvu ustanovenia SPS na prístup k platobným systémom. Na druhej strane úverové inštitúcie majú tendenciu argumentovať, že platobné systémy by mali byť chránené proti akýmkoľvek rizikám, ktoré by mohli mať nepriaznivý vplyv na tieto systémy vo všeobecnosti, a preto by podľa ich názoru mali platobné systémy zostať pod dohľadom a s obmedzeným prístupom.

3.3. Hlava III – Transparentnosť a požiadavky na poskytovanie informácií

3.3.1. Štandardizované podmienky a transparentnosť v súvislosti s informáciami o výpočte cien a poplatkov pre používateľov a poskytovateľov

V prípade spotrebiteľov boli zistené špecifické problémy⁴⁰, ktoré sa týkajú rozsahu pôsobnosti, kvality, nadmerného technického obsahu, nejasnosti a dostupnosti.

Pravidlá týkajúce sa transparentnosti podmienok a požiadaviek na poskytovanie informácií sa uplatňujú na jednoduché platobné služby („jednorazové platobné transakcie“, napríklad jednorazové poukázanie peňazí alebo platenie účtov) a zložitejšie služby založené na rámcových zmluvách (podľa ktorých sa vykonávajú „jednotlivé platobné transakcie“). Hlavným problémom pri jednorazovej transakcii je poskytovanie informácií o výmenných kurzoch, ktoré sa uplatňujú na kartové transakcie⁴¹. V SPS sa požaduje, aby spotrebiteľia boli vopred informovaní o použitých výmenných kurzoch alebo, ak sa použijú referenčné výmenné kurzy, o príslušnom dátume na určenie výmenného kurzu. V praxi to tak často nie je. Ďalšími oblasťami, ktoré vyvolávajú obavy, sú rozpis poplatkov a informácie o dátume

³⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 197.

³⁶ Ustanovený v článku 13 SPS.

³⁷ iff, London Economics a PaySys – s. 207.

³⁸ Tipik – s. 30.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:SK:PDF> – Odpovede: <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

⁴⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 295.

⁴¹ iff, London Economics a PaySys – s. 246.

pripísania v prípadoch, keď platobný účet nemá uvedenú žiadnu úrokovú sadzbu alebo keď platobný účet neexistuje.

Medzi harmonizované pravidlá o rámcových zmluvách patria určenie rozsiahlych informácií pred uzavretím zmluvy, určenie informácií pred a po transakcii, formy dodania informácií (vrátane priamej a vzdialenej komunikácie), stála dostupnosť zmluvných podmienok, zmena rámcovej zmluvy vrátane zmeny úrokovej sadzby a meny, a jej ukončenie.

Ukázalo sa, že predmetom veľkých obáv je len málo otázok, ktoré sa týkajú najmä zmien rámcovej zmluvy. Poskytovanie informácií o navrhovaných zmenách a dvojmesačné obdobie medzi oznamovaním zmien a nadobudnutím ich účinnosti sa nemusí vždy náležite dodržiavať. Osobitným prípadom zmeny rámcovej zmluvy je zmena úrokovej sadzby a poplatkov.

V SPS sa nesúhlas používateľa so zmenami rámcovej zmluvy nerieši komplexne.

3.4. Hlava IV – Práva a povinnosti

3.4.1. Príplatky

V rámci SPS sa považujú príplatky za riadiaci nástroj členských štátov. Štrnásť členských štátov zakázalo príplatky všeobecne, jedna krajina zakázala ich používanie v prípade debetných kariet, ale v prípade kreditných kariet ich nezakázala a 12 členských štátov nezakázalo všeobecne príplatky a povolilo ich pri všetkých kartách a jeden členský štát len pri kreditných kartách⁴².

V členských štátoch, v ktorých sú príplatky povolené, je problémom skutočnosť, že náklady spojené s používaním karty sú spotrebiteľom často oznamované v neskoršej etape. Zdá sa, že regulácia príplatkov je prepojená aj s riadením toho, čo sa stane neskôr v dodávateľskom reťazci platobných služieb. Takisto je potrebné pripomenúť, že smernica o právach spotrebiteľov (2011/83/EÚ) by obmedzila právo účtovania príplatkov od polovice roku 2014.

3.4.2. Zodpovednosť (neautorizované platobné transakcie)

V článku 60 je ustanovené právo na vrátenie sumy v súvislosti s neautorizovanými transakciami. Zásada okamžitého vrátenia finančných prostriedkov pri všetkých neautorizovaných transakciách sa vzťahuje bezvýhradne na všetkých používateľov.

V článku 61 ods. 1 sa uvádza odchýlka, podľa ktorej za stratu, ktorá súvisí so všetkými neautorizovanými platobnými transakciami, nezodpovedajú poskytovatelia platobných služieb, ale platitelia. Táto zodpovednosť sa zakladá na použití strateného alebo odcudzeného platobného nástroja alebo zneužití platobného nástroja. V tomto ustanovení SPS je stanovená aj suma do maximálnej výšky 150 EUR. Z vykonávania tohto ustanovenia vidieť rôzne prístupy: členské štáty neprevzali všetky aspekty stanovené v tomto ustanovení, niektoré členské štáty určili zodpovednosť platiteľa do výšky nižšej než 150 EUR, v iných zodpovedajú platitelia naďalej za celú stratu.

3.4.3. Právo na vrátenie finančných prostriedkov

Podľa článku 62 a nasledujúcich článkov môžu platitelia požiadať o vrátenie finančných prostriedkov v prípade autorizovanej platobnej transakcie počas lehoty ôsmich týždňov, a najmä keď platiteľ nesúhlasí so sumou účtovanou príjemcom. Komisia vo svojom vyhlásení k nariadeniu o stanovení konečného termínu prechodu na SEPA (jednotnú oblasť platieb v eurách) oznámila, že posúdila, či sa harmonizované pravidlá o vrátení finančných prostriedkov ukázali ako primerané na tento účel. Pravidlá sú koncipované tak, aby platiteľom

⁴² Tipik – s. 44.

ponúkali širokú ochranu. Súčasné pravidlá sa zároveň niekedy považujú za menej priaznivé než niektoré vnútroštátne pravidlá, ktoré existovali už predtým. Viaceré členské štáty to viedlo k tomu, aby rozšírili právo na vrátenie finančných prostriedkov na všetky inkasá bez uloženia akejkoľvek podmienky. Pretože bezpodmienečné právo na refundáciu inkasa ustanovuje aj súčasný súbor pravidiel základného inkasného systému v oblasti SEPA, niektorí poskytovatelia uplatňujú bezpodmienečné právo aj na dobrovoľnom základe. Niektorí poskytovatelia vyjadrili vážne obavy v súvislosti s uplatňovaním práv na vrátenie finančných prostriedkov. Kým pri inkase sa desaťdňový časový rámec na vrátenie finančných prostriedkov vo všeobecnosti považoval za primeraný, pri kartových transakciách sa tento časový rámec považoval za problematický, pretože poskytovateľ spravidla nie je schopný do 10 pracovných dní rozhodnúť vo veci žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov⁴³.

3.4.4. Lehota na vykonanie

Poskytovatelia neoznámili žiadne väčšie problémy pri plnení lehoty na vykonanie ani pri plnení dátumov pripísania alebo odpísania pri platobných transakciách, ktoré sa predpokladajú v SPS⁴⁴. Pokiaľ ide o pravidlo o lehote pripísania na účet a možné odchýlky po dohode medzi platiteľmi a ich poskytovateľmi, ako aj tie, ktoré sa týkajú transakcií iniciovaných v papierovej forme, väčšina členských štátov vykonala SPS náležite. Zdá sa však, že tieto dve odchýlky neprijali všetky členské štáty.

Časy ukončenia uplatňované úverovými inštitúciami sa podstatne odlišovali, aj keď SPS počíta len s časmi ukončenia odchádzajúcich transakcií pred koncom pracovného dňa. Interpretácia tohto pojmu je rôzna. Táto skutočnosť preto môže mať vplyv na skutočnú lehotu vykonania platieb.

3.4.5. Nevykonanie alebo chybné vykonanie

Ak poskytovateľ platobných služieb platiteľa nesie zodpovednosť podľa článku 75, bez zbytočného odkladu vráti platiteľovi sumu nevykonanej alebo chybné platobnej transakcie.

Poskytovatelia vyjadrili obavy v súvislosti s ich prísnu zodpovednosťou v určitých oblastiach, týkajúce sa najmä transparentnosti podmienok a ustanovenia o poskytovaní informácií. V SPS sa stanovuje, že vrátenie finančných prostriedkov predstavuje opravný prostriedok vo všetkých prípadoch chybného vykonania, ktoré sa chápu ako pripísanie na účet poskytovateľa platobných služieb príjemcu. Doslovná interpretácia pravidla SPS by mohla znamenať, že by sa chybné vykonanie vzťahovalo aj na neskoré vykonanie. Rozhodujúcim činiteľom účinnosti ustanovení o zodpovednosti je v tejto súvislosti rýchlosť, akou užívatelia môžu dosiahnuť nápravu. Konkrétne lehoty na vykonanie nápravy nie sú v SPS stanovené.

4. PRESKÚMANIE FUNGOVANIA SPS: VZNIKAJÚCE PROBLÉMY

Prostredníctvom SPS sa už umožnil významný pokrok v oblasti celkovej integrácie trhu s maloobchodnými platbami. Tento trh je však veľmi dynamický a v posledných dvoch rokoch prešiel významnou inováciou. Významné oblasti tohto trhu, najmä kartové platby a nové platobné prostriedky, ako sú internetové a mobilné platby, sú ešte často roztrieštené pozdĺž štátnych hraníc, čo sťažuje efektívny rozvoj inovačných a ľahko použiteľných digitálnych platobných služieb a poskytovanie účinných, pohodlných a bezpečných spôsobov platby (možno s výnimkou kreditných kariet) spotrebiteľom a maloobchodníkom na celoeurópskej úrovni na nákup a šírenie rôznych tovarov a služieb. Najnovší vývoj na trhoch kartových, internetových a mobilných platieb poukázal aj na určité regulačné medzery

⁴³ iff, London Economics a PaySys – s. 267.

⁴⁴ iff, London Economics a PaySys – s. 270.

a zlyhania trhu. Na náležité riešenie týchto problémov je potrebné uvažovať o harmonizovanom prístupe na európskej úrovni.

5. ZÁVERY

Harmonizácia práv a povinností poskytovateľov platobných služieb v SPS prispela k uľahčeniu poskytovania jednotných platobných služieb v celej EÚ a v prípade mnohých poskytovateľov platobných služieb k zníženiu nákladov na dosiahnutie súladu s právnymi predpismi a výrobných nákladov. V dôsledku rozdielov v ďalších príslušných právnych predpisoch a nariadeniach (boj proti praniu špinavých peňazí, ochrana údajov, ochrana spotrebiteľa) v celej EÚ sa očakávané prínosy doteraz plne nerealizovali. Hlavné problémy na strane spotrebiteľov sa týkajú odlišných prístupov, ktoré poskytovatelia platobných služieb a členské štáty používajú v prípadoch, keď im smernica poskytuje priestor na manévrovanie a voľnosť rozhodovania v súvislosti s jej vykonávaním⁴⁵.

II NARIADENIE (ES) Č. 924/2009

1. Úvod

Nariadenie (ES) č. 924/2009 odstraňuje rozdiely v poplatkoch za cezhraničné a vnútroštátne platby v eurách. Uplatňuje sa na platby v eurách vo všetkých členských štátoch EÚ. Základnou zásadou nariadenia je to, že poplatky za platobné transakcie ponúkané akýmkoľvek poskytovateľom platobných služieb v EÚ musia byť v prípade platieb v tej istej hodnote rovnaké bez ohľadu na to, či je platba vnútroštátna alebo zahraničná. Nariadenie sa uplatňuje na všetky elektronicky spracúvané platby vrátane prevodov, inkás, výberov hotovosti, platieb prostredníctvom debetných alebo kreditných kariet a poukázania peňazí.

Nariadenie (ES) 924/2009 a s ním súvisiaci predchádzajúci predpis, nariadenie 2560/2001, prinášajú veľké zníženie poplatkov platených spotrebiteľmi (a inými používateľmi platobných služieb) za regulované platobné služby. Napríklad poplatky za prevod v hodnote 100 EUR klesli z priemeru EÚ, ktorý v roku 2001 predstavoval 23,60 EUR, na 2,46 EUR v roku 2005. Podobne klesli poplatky za cezhraničné výbery z bankomatov v eurách na úrovne, s ktorými sa majitelia kariet stretávajú vo svojej vlastnej krajine. Nariadenie teda prinieslo významné úspory miliónom občanov EÚ.

2. Doložka o preskúmaní

V článku 15 nariadenia sa požadujú dve správy. Prvá správa by sa mala zamerať na rozbor vhodnosti odstránenia vnútroštátnych vykazovacích povinností založených na bankovom zúčtovaní na štatistické účely a je spojená s článkom 5 nariadenia.

Druhá správa by sa mala zamerať na všeobecné uplatňovanie nariadenia a podrobnejšie preskúmať tri špecifické otázky:

- používanie IBAN a BIC v súvislosti s automatizáciou platieb,
- vhodnosť maximálnej sumy uvedenej v článku 3 ods. 1, t. j. stropu 50 000 EUR, po ktorý sa nariadenie uplatňuje,
- vývoj trhu v súvislosti s uplatňovaním článkov 6, 7 a 8, t. j. v oblasti výmenných poplatkov za inkasá a v oblasti dosiahnuteľnosti v prípade inkás.

Otázky, o ktorých by sa podľa spoluzákonodarcov mali predkladať správy, sa medzitým riešili v rámci nového návrhu nariadenia, ktorý Komisia predložila v decembri 2010.

⁴⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 288.

3. Zmeny zavedené nariadením (EÚ) 260/2012 (nariadenie o prechode na systém SEPA)

Nariadenie o prechode na systém SEPA, ktoré nadobudlo účinnosť 31. marca 2012, zavádza v texte nariadenia o cezhraničných platbách niekoľko zmien. Najmä:

- od 1. februára 2016 sa odstraňujú vnútroštátne vykazovacie povinnosti založené na bankovom zúčtovaní platieb s ľubovoľnou hodnotou,
- používanie IBAN a BIC v súvislosti s automatizáciou platieb podlieha všeobecným pravidlám nariadenia o prechode na systém SEPA,
- odstránilo sa uplatňovanie stropu vo výške 50 000 EUR stanovené v článku 3 ods. 1,
- rieši sa právna situácia výmenných poplatkov za inkasá (článok 6 a 7 nariadenia o cezhraničných platbách),
- potvrdzuje sa povinnosť dosiahnuteľnosti v oblasti inkás (článok 8 nariadenia o cezhraničných platbách).

4. Závery

V súvislosti s prijatím nariadenia o prechode na systém SEPA sa vykonala úplná revízia otázok uvedených v článku 15 nariadenia o cezhraničných platbách. Revízia nariadenia v prípade týchto bodov preto nie je potrebná. Je potrebné zdôrazniť, že odstránenie 50 000 EUR predstavuje veľký a vítaný pokrok pre integráciu európskeho trhu s maloobchodnými platbami.

Výsledky tohto preskúmania vo všeobecnosti potvrdili, že nariadenie podľa všetkého funguje dobre, i keď v kontexte hospodárskej štúdie bolo vznesených viacero otázok týkajúcich sa uplatňovania nariadenia. Napríklad poplatky za prevody 100 EUR vykazovali ďalší klesajúci trend a v krajinách eurozóny priemer za prevody iniciované online dosiahol 0,50 EUR a za prevody iniciované pri bankovej priehradke zostali poplatky na nízkej úrovni 3,10 EUR⁴⁶.

Komisia preto dospela k záveru, že v súčasnosti nie sú potrebné ani odporúčané žiadne zmeny textu nariadenia (ES) 924/2009.

III KONEČNÉ ZÁVERY

Cieľom SPS je „vytvoriť moderný a súdržný právny rámec pre platobné služby bez ohľadu na to, či sú tieto služby kompatibilné so systémom vychádzajúcim z iniciatívy finančného sektora pre jednotnú oblasť platieb v eurách, pričom tento právny rámec musí byť neutrálny, pokiaľ ide o zabezpečenie rovnakých podmienok pre všetky platobné systémy, aby sa zachovala možnosť voľby spotrebiteľa, čo by v porovnaní so súčasným systémom znamenalo podstatný krok vpred, pokiaľ ide o náklady spotrebiteľov, bezpečnosť a účinnosť“⁴⁷. SPS celkovo plní svoj účel a v prípade akýchkoľvek možných zmien v budúcnosti by sa mal dodržiavať evolučný a nie revolučný prístup.

Z analýzy SPS a jej vplyvov vyplýva, že by sa mohli zvážiť viaceré zmeny SPS na zvýšenie jej účinku, objasnenie viacerých jej aspektov⁴⁸, zabezpečenie rovnakých podmienok a zohľadnenie technologického rozvoja. V tejto súvislosti sa SPS uplatňuje len na platby, v prípade ktorých majú obaja koncoví poskytovatelia sídlo v EHP, ale neuplatňuje sa napríklad na transakcie do alebo z tretích krajín (takzvané „one-leg transactions“). V čase

⁴⁶ Údaje zo septembra 2012.

⁴⁷ Odôvodnenie 4 SPS.

⁴⁸ iff, London Economics a PaySys – s. 275.

prijatia smernice bolo z rozsahu pôsobnosti SPS vyňatých viacero platobných činností (činností súvisiacich s platbami). Toto vyňatie viedlo k tomu, že SPS neposkytuje používateľom platobných služieb ochranu pri stále väčšom objeme transakcií, vyvolala sa neistota v súvislosti so skutočným rozsahom pôsobnosti smernice a vytvorili sa nerovnaké podmienky. Flexibilita SPS, ktorá umožňuje obchodníkom účtovať poplatky alebo poskytovať zľavy s cieľom nasmerovať spotrebiteľov k efektívnejším platobným prostriedkom, v spojení s možnosťou členských štátov zakázať alebo obmedziť všetky tieto príplatky na svojom území viedla k extrémnej heterogénnosti trhu. Mohla by sa zvážiť ďalšia harmonizácia pravidiel vrátenia finančných prostriedkov týkajúcich sa inkás, aby sa zabránilo súčasným európskym rozdielom v tejto súvislosti, zvýšila sa ochrana spotrebiteľov a podporila právna istota. Zvážiť by sa mohlo aj obmedzenie rozsahu pôsobnosti „zjednodušeného režimu“ pre takzvané „malé platobné inštitúcie“ a niekoľko prispôbení ustanovení o zodpovednosti.

Potrebné je aj prispôbenie technologickému a obchodnému vývoju. Na trhu sa objavili noví aktéri (takzvaní „poskytovatelia platobných služieb, ktorí sú tretími stranami“), ktorí v podstate ponúkajú nízkonákladové platobné riešenia na internete, pričom so súhlasom zákazníkov využívajú ich domácu aplikáciu online bankovníctva a informujú obchodníkov o tom, že peniaze sú na ceste, a tým uľahčujú online nakupovanie. Niektorí účastníci ponúkajú aj konsolidované informácie o rôznych účtoch používateľov platobných služieb („informačné služby o účtoch“). Viaceré záležitosti týkajúce sa bezpečnosti, prístupu k informáciám o platobných účtoch alebo ochrany osobných údajov sa musia spolu s možným udeľovaním licencií a dohľadom nad platobnými inštitúciami v rámci SPS riešiť na úrovni EÚ, aj keď títo noví účastníci prinášajú vo všeobecnosti používateľom platieb – obchodníkom a rovnako spotrebiteľom – nepopierateľné výhody a sú prínosom pre hospodársku súťaž na trhu.

Ako už bolo uvedené, v súvislosti s nariadením 924/2009 nie je potrebná ďalšia revízia rozsahu pôsobnosti ani doladenie.

Príloha 1
Zmeny nariadenia (ES) 924/2009 zavedené nariadením (EÚ) 260/2012

Nariadenie o cezhraničných platbách	Pôvodné ustanovenie	Nariadenie o prechode na systém SEPA	Zmenené ustanovenie
Článok 3 ods. 1	Poplatky účtované za platby v eurách do 50 000 EUR v súvislosti s cezhraničnými platbami majú byť rovnaké ako za zodpovedajúce vnútroštátne platby v tej istej hodnote.	Článok 17 ods. 2	Poplatky účtované za platby v akejkoľvek hodnote v súvislosti s cezhraničnými platbami majú byť rovnaké ako za zodpovedajúce vnútroštátne platby v tej istej hodnote.
Článok 5	Členské štáty majú odstrániť vykazovacie povinnosti na účely štatistiky založené na bankovom zúčtovaní, ktoré sa týkajú platieb do 50 000 EUR .	Článok 17 ods. 4	Členské štáty majú od 1. februára 2016 odstrániť vykazovacie povinnosti na účely štatistiky založené na bankovom zúčtovaní, ktoré sa týkajú platieb v akejkoľvek hodnote .
Článok 6	Na cezhraničné inkaso sa do 1. novembra 2012 uplatňuje multilaterálny výmenný poplatok 0,088 EUR , pokiaľ sa nedohodol nižší výmenný poplatok.	Článok 6 ods. 3 a článok 8	Na cezhraničné inkaso sa do 1. novembra 2012 uplatňuje multilaterálny výmenný poplatok . Od 1. februára 2014 sa pri transakciách typu R môže uplatniť multilaterálny výmenný poplatok na cezhraničné inkaso podľa presne vymedzených kritérií (prístup založený na nákladoch).
Článok 7	Multilaterálny výmenný poplatok sa uplatňuje na vnútroštátne inkasá do 1. novembra 2012 , ale len v prípade, ak existoval v danom členskom štáte pred 1. novembrom 2009.	Článok 6 ods. 3, článok 8 a článok 17 ods. 5	Multilaterálny výmenný poplatok sa uplatňuje na vnútroštátne inkasá do 1. februára 2017 , ale len v prípade, ak existoval v danom členskom štáte pred 1. novembrom 2009. Od 1. februára 2014 sa pri transakciách typu R

			môže uplatniť multilaterálny výmenný poplatok podľa presne vymedzených kritérií (prístup založený na nákladoch).
Článok 8	Poskytovatelia platobných služieb v členských štátoch eurozóny zabezpečia dosiahnuteľnosť v prípade inkás do 1. novembra 2010 . Poskytovatelia platobných služieb v členských štátoch, ktoré nie sú členmi eurozóny, zabezpečia dosiahnuteľnosť do 1. novembra 2014 .	Článok 3, článok 16 ods. 2 a článok 17 ods. 6	Poskytovatelia platobných služieb v členských štátoch eurozóny zabezpečia dosiahnuteľnosť (úhrada) inkás ihneď . Poskytovatelia platobných služieb v členských štátoch, ktoré nie sú členmi eurozóny, zabezpečia dosiahnuteľnosť do 31. októbra 2016 .
Článok 15 ods. 2	Používanie (IBAN a) BIC v súvislosti s automatizáciou platieb.	Článok 5 ods. 4, článok 5 ods. 5 a článok 17 ods. 3 + príloha	Používatelia platobných služieb sú povinní používať kód BIC pri vnútroštátnych platbách do 1. februára 2014 a pri cezhraničných platbách do 1. februára 2016 – ale len ak je to potrebné. Od 1. februára 2016 sa požaduje len číslo IBAN.